

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ Α΄
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2016 - 2017

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΠΑΡΤΗΣ (12η)

Παρασκευή 5 και Κυριακή 7

Μαΐου 2017

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΣΚΑΛΑ

Σάββατο 6 Μαΐου

Κείμενο Εργασίας:

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Έρευνα Γραμματικής Θρησκευολογίας του Ελληνισμού

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

5^{ης} , 6^{ης} και 7^{ης} Απριλίου 2017

I.- Το Σεμινάριο της Σπάρτης

Κύκλος: *Η Σπάρτη και η Δωρική Ουσία του Ελληνισμού*

ἀνέρι εἰδόμενος αἰζηῶ τε κρατερῶ τε

πρωθήβη, χαίτης εἰλυμένος εὐρέας ὤμους

Ομηρικός Ὕμνος εἰς Απόλλωνα, 449-50

(η επιφάνεια του Απόλλωνος στους Κνώσσιους ιεράρχες)

Φθάσαμε στην εστία των φετινών μας αναζητήσεων, για τη Δωρική ουσία του (Κλασσικού) Ελληνισμού και την αυθεντική έκφρασή του στη Σπάρτη: στη Μορφή του Απόλλωνα.

Το Απόλυτο μελίζεται και διαρθρώνεται για να γνωρίσει τον εαυτό του. Έτσι αυτοδομούνται τα μέρη του εις ολοκληρία. Και έτσι παράγεται το Σχετικό, ως σχέσεις στοιχείων της συνολικής Αρμονίας. **Το Απόλυτο μορφοποιείται ως Αρμονία.**

Το Είναι φαίνεται για να απολαύσει τον εαυτό του. Το Φαίνεσθαι του Είναι αποτελεί τη Μορφή του Κάλλους.

Το Αιώνιο της τελειότητας θέλει να βιώσει εαυτό όχι μόνο ως τελειότητα αλλά και ως ακαταμάχητη έλξη προς την ομορφιά, ορέγεται διακαώς να νοιώσει τον Έρωτα του τέλους, και έτσι κινείται από την πληρότητά του (γιατί είναι το Τέλειο) προς την πληρότητά του (εις επίγνωση και ταύτιση εαυτού) για να συντελέσει την τελειότητά του. Προκύπτει με αυτή την αυτοκίνηση ο Χρόνος ως κεκινημένο απείκασμα της Αιωνιότητας στο Μηδέν.

Η Αρμονία του Σχετικού· το Κάλλος της Μορφής στο Φαίνεσθαι και η Κίνηση στον Χρόνο προς την Ακμή·

οι τρεις αυτές φανερώσεις του Απόλυτου Είναι της Αιωνιότητας στο Σχετικό Φαίνεσθαι, στο Γίγνεσθαι του Χρόνου,

αποτελούν την ουσία του Απόλλωνα.

Σύμβολό του η αρμονία του κάλλους στην «ώρα» του όντος, ο Πρωθήβης Κούρος.

Ο Νεαρώδης μέγας Δαίμων του Ενιαυτού, ο Κύριος της Περιόδου θνήσκων και ανιστάμενος εν έαρι της κοσμικής ύπαρξης, αφομοιώνεται από, και συνεπακόλουθα μεταμορφώνεται εις, τον Άνακτα της Αιωνιότητας.

Ο Απόλλων ίσταται επί του τάφου του Υακίνθου.

Ο Απόλλων είναι πρωτίστως και κυρίως, ο θεός του Ελληνισμού.

[Όταν ο Κροίσος της Λυδίας, ηττηθείς στην επιχείρησή του κατά της ανερχόμενης Περσικής Δύναμης, κινδυνεύει τα έσχατα ενώπιον του

νικητού Κύρου, επικαλείται την προφητεία του Δελφικού μαντείου για την αποκοτιά του να στραφεί κατά της Περσικής ισχύος: ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωντοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· **αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεός** ἐπάρας ἐμὲ στρατεύεσθαι (Ηρόδοτος I, 87, 3). Και πάλι αναφερόμενος στον Πύθιο Απόλλωνα ζητεί από τον Κύρο να του επιτρέψει να αφιερώσει τις πέδες με τις οποίες προσδέθηκε δούλος του Βασιλέως των Βασιλέων στον Δελφικό ναό ερωτώντας τον Ἄνακτα αν έχει κανόνα να εξαπατά με παραπλανητικούς χρησμούς τους ευεργέτες του: ὦ δέσποτα, ἔασας με χαριῇ μάλιστα **τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐγὼ ἐτίμησα θεῶν μάλιστα**, ἐπειρέσθαι, πέμψαντα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἑξαπατᾶν τοὺς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστί οἱ (Ηρόδοτος I, 90, 2; cf. 90, 4 sqq.). Ο Κροίσος είχε τω ὄντι κυριολεκτικά και μεταφορικά χρυσώσει τον Δελφικό Ἄνακτα. - Τα του Απόλλωνος θεωρούνται χαρακτηριστικά γνωρίσματα όλων των Ελληνικών θεών (Ηρόδοτος I, 90, 4). – Ησύχιος, s.v. **Ἀπόλλων, ὁ τῶν Ἑλλήνων θεός**. (Εκτός λεξικογραφικής τάξης, μετά το λήμμα: ἀπονομή).]

Ηγήτωρ στα επιδεικτικά παιχνίδια και τις φοβερές επιδρομές των ατίθασων νεαρῶδων αγελών του θεού όταν κατάτρεχαν τους δεόμεστους ορεινούς όγκους της Στερεάς Ελλάδας σπέρνοντας τρόμο και θαυμασμό, δρέποντας πόνο και έρωτα, βιάζοντες οι Δωριείς βλαστοί τον χρόνο εις ακμή, διεγείροντας την ύπαρξη εις επιφάνεια ενέργειας, άγριοι κυνηγοί οράματος τότε αδιατύπτωτου του Κάλλους που το βίωμα της ταυτότητάς τους υπέσχετο ως αναφαίρετη κληρονομιά τους, **προφανές πεπρωμένο τους αν επέμεναν απαρέγκλιτα μέχρι αρίστου ΤΕΛΟΥΣ** -

Οδηγός, Επίκουρος και Αμύντωρ Προ-στάτης ίσχυε ο φαλλικός Απόλλων, ο Εστη(υ)κώς Αγυιεύς. (Ο άνευ γυίων, μελών και σκελετικής διάρθρωσης, ο μονοειδής, όπως ο «αγόνατος» μίσχος των κυάμων)

[Για τον Δωρικό Αγυιέα, λίθο επιμήκη κιονόμορφο η κωνικό εις οξύ απολήγοντα, v. πρωτίστως Διευχίδας Fr. 2a, 2b Piccirilli (Μεγαρικά, Testimonianze e Frammenti).

Δείτε ειδικά την μελέτη μου *«Το Όνομα του Απόλλωνος: Έρευνα Γραμματικής Θρησκευολογίας του Ελληνισμού»*. Είναι ανηρτημένη στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες». Για ευκολία προσθέτω το κείμενο εδώ ως δεύτερο συνημμένο.

- Όταν οι Λακεδαιμόνιοι επί τέλους έκριναν ότι η ανερχόμενη δύναμις των Αθηνών αντιπροσωπεύει και αποτελεί απειλή για την ισχύουσα μέχρι τότε ιδεατή τάξη του Ελληνισμού (τον Δωρικό «Κόσμο») που εκορυφούτο στην πραγματικότητα της Σπάρτης, τότε

αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολέμουσιν ἄμεινον ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ κράτος πολέμουσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

Θουκυδίδης I, 118, 3].

‘Όταν η Χρυσή Ορδή του ορθιάζοντος Άνακτος καταλάγιασε παρά τον Ευρώτα πριν το άνοιγμα στο πεδινό κοίλο της Λακεδαίμονος, και είδε και (αν)εγνώρισε και ερωτεύθηκε τον εαυτό της στην μεγαλοπρεπή και ρωμαλέα ομορφιά του Ταύγετου, -

τότε ο «Φαλλός» της Αιωνιότητας (η έγερση επί του μηδενός του Είμαι, και η διέγερση του Είμαι εις Φαίνεσθαι, της ουσίας εις ενέργεια, της ύπαρξης εις Κάλλος) **αφωμοίωσε τον**

αδέσποτο νεανικό οργασμό της Δωρικής αγέλης, και το Ηλιακό αιδούιο (cf. Πάπυρος του Δερβενιού, Col. XIII), και τον Χθόνιο Δαίμονα της Έγερσης εκ των Νεκρών (κατά την ιεροτελεστία της Άνοιξης του Υακίνθου, στο άνοιγμα του Κοσμικού Ανθού), -

και έγινε πρώτα ο αρχεγονοσπαρτιατικός τετράωτος και τετράχειρ Αμυκλαίος Απόλλων, η σύζευξη Απόλλωνα και Υακίνθου, ταύτιση ανάκρασης στον Απόλλωνα Υάκινθο του Τάραντα, επιβασία του Απολλώνιου Ίστασθαι (ο κολοσσικός επί μνημειακού ναϊκού βάθρου Απόλλων) επί του Υακίνθιου Κείσθαι (του τάφου στο θρονικό βάθρο), τελεστικώτερα στις Αμύκλες.

[Ησύχιος s.v. κυνακίας; s.v. κουρίδιον; Παροιμιογράφοι: Ζηνόβιος, I, 54; Διογενιανός II, 5; Αποστόλιος I, 93. Cf. τον Ορφικό Φάνητα (τον Πρωτόγονο του Φαίνεσθαι), τετραόμματον OF 76 Kern. Για την φαλλική και σπερματική φύση του Φάνητα v. OF 84 Kern].

Οι δυναμερείς συμβολισμοί σημαίνουν την μεταφυσική δομή της ύπαρξης.

Η μεταμόρφωση του Υακίνθου από Λελεγικού Μεγάλου Δαίμονα του Ενιαυτού εις Άνθος του Κάλλους συμβολιζόμενο από το ομώνυμο λουλούδι, σηματοδοτεί την μετατόπιση της νοηματικής εστίας του υπαρξιακού βιώματος του ανθρώπου από τον καρπό στον ανθό, και από την γένεση στην φανέρωση, και από το γόνιμο κρυφό στο μορφοποιό αποκεκαλυμμένο.

Ο Έρως, ως κοσμογονική αρχή υπέρ και δια των όρων της οργανικής ζωής, υπέστη μοναδική παράλληλη ανανοηματοδότηση, από ανάγκης μίξης προς αναπαραγωγή εις ακατανίκητη έλξη προς το κάλλος: αντί του πολλαπλασιασμού στον χρόνο και της διάρκειας του χρόνου, έγινε το άλμα προς την τελειοποίηση και την άρση του χρόνου στην αιωνιότητα δια της ταύτισης προς την τελειότητα του κάλλους.

Το θεμελιώδες ερώτημα της ανθρώπινης ύπαρξης σε οντολογική προβολή προς διαυγή θεώρησή του, το βιωματικό ερώτημα η ορθή θέση του οποίου εξασφαλίζει την αληθή απάντηση και την σωτηρία από το Είναι-εριμμένως-στον-χώρο-και-χρόνο, προβάλλεται αυτονόητα:

Ποια αρμονία εκφράζει την μουσική του Απόλυτου;

Ποια «ώρα» του χρόνου μαρτυρεί την Αιωνιότητα;

Πως φαίνεται στον Κόσμο η ίδια η Αρχή του Φαίνεσθαι;

Ο Κούρος του ενεργού Κάλλους, ο φαίνων το Απόλυτο, είναι αυτός ο ίδιος ο Φάνης Απόλλων, η Οδός και η Αλήθεια και η Ζωή της Αιωνιότητας. Κάθε Κούρος της «ωραίας» τελειότητας αποτελεί την ουσία αυτή καθεαυτή της Μορφής του Κάλλους ως φανέρωσης του Απόλυτου Είναι της Αιωνιότητας, είναι αυτοπροσώπως ο πρωθήβης του Έρωτα, ο Άναξ Υπερτελεάτας.

Στην συνάντησή μας αυτήν την Παρασκευή 5 Μαΐου στις 8 το βράδυ θα παρακολουθήσουμε, με συνοδεία άφθονου οπτικού υλικού εις αισθητή εμπέδωση των λεγομένων, την μεταμόρφωση της μιας και αυτής Απολλώνιας ουσίας από πολυδυνάμου Φαλλού εις το Κουρικό

παντελές ιδεώδες, διεξερχόμενοι όλες τις λειτουργικές όψεις του, όπως ενδείκνυται στον τίτλο της θεματικής μας:

*Όψεις στον Χρόνο και Μορφή του Είναι του Απόλλωνα.
Φαλλός, Πολεμιστής, Μουσηγέτης, Μάντις, Αθλητής –
και το Ίνδαλμα του Κούρου*

Οποία τελεσφόρος μαγεία συνύφανε τον λόγο μας περί του Κοσμικού Ανθού με την εποχή των εορταζομένων ανθέων!

Οι εκδηλώσεις γίνονται στις 8 το βράδυ, στην Αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Σπάρτης στην Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σπάρτης.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Οι συναντήσεις λαμβάνουν χώρα κάθε δεύτερη Παρασκευή και ο όλος Κύκλος είναι αφιερωμένος στην Σπάρτη του Ταΰγετου και του Ευρώτα.

II.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΣΚΑΛΑ

Το Σάββατο, 6 Μαΐου, στις 7 μ.μ., η ΕΝΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ διοργανώνει εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο Σκάλας όπου θα μιλήσω με θέμα:

... Έλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον

Λέλεγες, Αχαιοί και Δωριείς στις Εκβολές του Ευρώτα

Θαυμαστή αντίστιξη προς τα Απολλώνια της Δωρικής Σπάρτης που θα πραγματευθώ την Παρασκευή παρουσιάζει η Πελασγική θρησκευτικότητα και Αχαϊκή πολιτική παρουσία στην περιοχή των εκβολών του Ευρώτα με τις οποίες θα ασχοληθώ επί τόπου το Σάββατο.

Δώρο τιμής θα προσφέρω μια καινοτόμο ερμηνεία της μοναδικής ομάδας Λακωνικών αφιερωματικών αναγλύφων, της οποίας το καλύτερο δείγμα αποτελεί το ανάγλυφο της φωτογραφίας στην πρόσκληση της ΕΝΩΣΗΣ.

[Για το ανάγλυφο στο Βερολίνο από τα Χρύσαφα, v. C. Blümel, *Die archaisch griechischen Skulpturen der Staatlichen Museen zu Berlin*, No. 16, Abb. 42-44; Fr. Gerke, *Griechische Plastik in archaischer und klassischer Zeit*, Taf. 8; U. Hausmann, *Griechische Weihreliefs*, Abb. 11; K. Friis Johansen, *The Attic Grave-Reliefs*, Fig. 37.

Για κατάλογο της ομάδας και συναφών αναγλύφων καθώς και ανάλυση v. M. N. Todd and A. J. B. Wace, *A Catalogue of the Sparta Museum*, pp. 102-113, με τις αναφορές στους αριθμούς του Καταλόγου].

Η θεωρία που θα αναπτύξω για την σπουδαία αυτή ομάδα Λακωνικών αναγλύφων τα συνδέει με την λατρεία στο Έλος της Κόρης και του Τεμενίου.

[IG V 1, 497.16-18; 589.15-17; 608.5-6. Συναφής είναι η λατρεία του Ποσειδώνος στο Έλος, IG V 1, 213.12-3, σημαντική ώστε να γίνονται ιππικοί και αθλητικοί αγώνες εκεί προς τιμήν του. – Καθοριστικής σημασίας για την ερμηνεία είναι το γεγονός ότι το ξόανον της Κόρης-Περσεφόνης μετεφέρετο κατά τακτές ημέρες στο ιερό της Δήμητρος Ελευσινίας (όπου και Πελασγικό ξόανο του Ορφέως) παρά τους πρόποδες του Ταϋγέτου (Καλύβια Σοχάς). Πausανίας III, 20, 5-7].

Πέραν της θρησκευολογικής και πολιτισμικής ανατομίας στην τριπλή διαστρωμάτωση της Λακωνικής που υποδηλώνω στον τίτλο της ομιλίας μου, θα επιχειρήσω επίσης την ανασύσταση της ιστορίας του Έλους από των Μυκηναϊκών χρόνων μέχρι του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Θα επιμείνω στις ιδιάζουσες εξελίξεις την πρώτη περίοδο, ένα περίπου τέταρτο του αιώνα, μετά την Κάθοδο των Δωριέων (c. 1100- 850 π.Χ.), σε σχέση κυρίως προς το Έλος.

[Ιλιάς, Β 584; Πausanίας ΙΙΙ, 2, 7; Θουκυδίδης ΙV, 54, 4; Ξενοφών, Ελληνικά, VI, 5, 32; Στράβων, VIII, 363 sqq.].

[Για τα τοπογραφικά, χρήσιμος είναι ο περίπλους του μυχού του Λακωνικού κόλπου από τον Πausanία, ΙΙΙ, 22, 3-4].

Θα αναλύσω τέλος το ζήτημα του ποιος ήταν ο βασικός λιμήν της Κοίλης Λακεδαιμόνος κατά τις διάφορες αρχαίες ιστορικές περιόδους.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

III

Κυριακή 7 Μαΐου

Η Κυριακάτικη αναλυτική περιήγησή μας θα γίνει και πάλι στο Αρχαιολογικό Μουσείο, στις 11 το πρωί.

Αυτή την φορά θα μελετήσουμε μερικά αρχαϊκά καθιστά αγάλματα σε σχέση μάλιστα με την θεωρία της προδωρικής θρησκευτικότητας που αναπτύσσω. [No 576, No 600 (χθόνια ανδρική μορφή), No 2 (ένθρονη μεγάλη θεά). Οι αριθμοί αναφέρονται στον κατάλογο Todd-Wace].

Θα μας απασχολήσει το αίνιγμα της γυμνής γενειοφόρου ανδρικής μορφής [No 325], ο συμβολισμός του συμπλέγματος της γυμνής γυναικείας φιγούρας με τις δύο μικρές προσηρτημένες αρσενικές μορφές

εκατέρωθεν [No 364], και η τέχνη και το νόημα της διπλής στήλης με τις σχέσεις ανδρός και γυναικός [No 1].

Και επί πάσι θα μελετήσουμε τον έξοχο κορμό Έρωτος [No 94] σε αναφορά προς τις εξελίξεις στην μνημειακή πλαστική του πρώτου μισού του 5^{ου} αιώνα π.Χ. , την δύσκολη ανάλυση σε «Σχολές», και τον ρόλο της Σπαρτιατικής γλυπτικής στον Χρυσό αιώνα.

Η συμμετοχή είναι ελεύθερη

IV

Το Σεμινάριο της **Πέμπτης 4 Μαΐου στην Πάτρα** αναβάλλεται λόγω απασχολήσεώς μου εκείνη την ημέρα σε θέματα του ναού του Επικουρίου Απόλλωνος και της Αρχαίας Φιγαλείας επί τόπου.

Η συνάντηση της επομένης Πέμπτης 11 Μαΐου θα γίνει κανονικά με θεματική που θα συμπτύσσει τις αναλύσεις και των δύο σεμιναρίων.